

Mindig van választás

Szakosított szociális munkás (pl. mentálhigiénés, gerontológiai, rehabilitációs tanácsadó)

Szakmabemutató információs mappa

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

FELELŐS KIADÓ: PIRISI KÁROLY

KÉSZÍTŐ: ALICE MARKETING MANUFAKTÚRA

PÁLYAORIENTÁCIÓS LEKTOR: HARKÁNYI ADRIENNE
SZAKMAI LEKTORÁLÁS: CSOLTI ILDIKÓ, SZOCIÁLIS SZAKÉRTŐ, KÁLDY ZOLTÁN
EVANGÉLIKUS SZERETETOTTHON

A SZAKMAISMERTETŐ MAPPA A TÁMOP 2.2.2 – „A PÁLYAORIENTÁCIÓ RENDSZERÉNEK TARTALMI ÉS MÓDSZERTANI FEJLESZTÉSE” PROJEKT KERETÉBEN KERÜLT KIDOLGOZÁSRA.

PROGRAMVEZETŐ: BORBÉLY-PECZE TIBOR BORS

A PROJEKT AZ EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL, AZ EURÓPAI SZOCIÁLIS ALAP ÉS A MAGYAR ÁLLAM TÁRSFINANSZÍROZÁSÁVAL VALÓSUL MEG.

FOGLALKOZTATÁSI ÉS SZOCIÁLIS HIVATAL
2010

www.afsz.hu
www.epalya.hu
www.eletpalya.afsz.hu

Tartalomjegyzék

A. Feladatok és tevékenységek

B. Követelmények

C. Szakképzés

**D. Kereseti lehetőségek,
elhelyezkedési kilátások**

E. Egyéb információs források

Feladatok és tevékenységek

A következő kérdésekre kaphat választ:

- ◆ Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?
- ◆ Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia?
(anyagok, szerszámok, műszerek, gépek...)
- ◆ Hol végzi a munkáját?
(szabadban, műhelyben, irodában, üzletben...)
- ◆ Munkája során kikkel kerül kapcsolatba, kikkel van dolga?
(vevő, ügyfél, kolléga...)

„Amit akartok, hogy veletek tegyenek az emberek, ti is tegyétek velük.”

/Máté 7.12./

A szociális munka egyidős az emberi történelemmel, hiszen az emberi élet során felmerülő problémák, nehézségek már az ősidőkben kiváltották a szenvedő embernek nyújtott segítséget. A halál, a veszteségek, a betegségek, a fájdalom, a nehéz életkörülmények mind olyan „események” az egyén életében, aminek elviselését embertársaink megkönnyíthetik. Az emberiség története során a helyi közösségek természetes módon gondoskodtak a rászorulókról: fogyatékosokról, öregekről, betegekről, árvákról. Olyan – elsősorban természeti – népeknél, ahol máig fennmaradt a nagycsalád, a törzs természetes életközössége, a „szociális” tevékenység a közösség életének természetes része. A természetes életközösségek - az emberi fejlődés során - fokozatosan felbomlottak, a középkortól szerepüket a szociális tevékenységben az egyházak, illetve a társadalom igazgatásának helyi szervezetei vették át. Maga a „szociális munka” meghatározás azonban alig száz éves. A múlt század utolsó harmadában alakult ki az a - már nem kizárólag a helyi közösségekhez és az egyházakhoz kötődő - segítő tevékenység, amelyet már szociális munkának hívtak. Ezt először önkéntes szociális munkások végezték, akik közösségi házakban, különböző egyházi és világi karitatív szervezetekben foglalkoztak a rászoruló egyénekkal és a családokkal. A szakma őshazájában, *Nagy-Britanniában* már 1890-ben elkezdték a szakma oktatását.

Hazánkban az egyházak és különböző civil szervezetek által épített és fenntartott „szociális háló” mellett az állam is szerepet vállal a szociális gondoskodásban. Magyarországon 1993 óta törvény rendelkezik a szociális ellátásokról. A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi

III. törvény megkülönbözteti a **szociális alapszolgáltatásokat** és a **szakosított ellátási formákat**.

Az **alapszolgáltatások** körében a települési önkormányzatok elsősorban az időskorúak, a fogyatékos emberek, a pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, továbbá a hajléktalan emberek számára nyújtanak szolgáltatásokat. A szociális alapszolgáltatások körébe tartozik:

- **A falugondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás**, melynek lényege az aprófalvakban, külterületeken élők számára a település intézményhiányából származó hátrányok enyhítése.
- **Az étkeztetés**, melynek keretében legalább napi egyszeri meleg étkezéstről kell gondoskodni azoknál, akik maguk vagy eltartottjuk számára ezt nem képesek biztosítani.
- **A házi segítségnyújtás (és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás)** keretében kell gondoskodni:
 - azokról az időskorúakról, akik otthonukban önerőből nem képesek magukat ellátni;
 - azokról a pszichiátriai betegekről, fogyatékos személyekről és szenvedélybetegekről, akik állapotukból adódóan az önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek;
 - azokról, akik egészségi állapotuk miatt ezt igénylik, illetve bentlakásos intézményi elhelyezésre várnak.
- **A családsegítés**, melynek lényege, hogy a szociális munka eszközeinek és módszereinek alkalmazásával hozzájárul az egyének, a családok, valamint a különböző közösségek jólétéhez, fejlődéséhez, szociális környezetükhöz való alkalmazkodáshoz.

- **A közösségi ellátások**, melyek célja a pszichiátriai vagy a szenvedélybetegek lakókörnyezetben történő gondozása, továbbá gyógyulásuk és rehabilitációjuk elősegítése.
- **A támogató szolgáltatás**, melynek célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, a fogyatékos személy önrendelkezésén alapuló önálló életvitelének megkönnyítése, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével.
- **Az utcai szociális munka**, ami kiterjed az utcán tartózkodó hajléktalanok helyzetének, életkörülményeinek figyelemmel kísérésére, javítására.
- **A nappali ellátás**, ami hajléktalanok, idősek, betegek, szenvedélybetegek, fogyatékkal élők részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak napközbeni étkeztetését.

Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt a rászorult személyekről az alapellátás keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelően **szakosított ellátási formában kell gondozni**. A szakosított ellátási formák típusai a következők:

- **Ápolást, gondozást nyújtó intézmények** (idősek otthona, pszichiátriai betegek otthona, szenvedélybetegek otthona, fogyatékkal élők otthona, hajléktalanok otthona).
- **Rehabilitációs intézmények, melyek célja**, hogy az intézményben lakók önálló életvezetési képességeit kialakítsa vagy helyreállítsa, és így előkészítse a családi és lakóhelyi környezetükbe történő visszatérésüket.

- **Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények**, melyek ideiglenes jelleggel, legfeljebb egy évi időtartamra teljes körű ellátást biztosítanak a rászorulóknak (gondozóházak, anyaothonok stb.), valamint olyan speciális intézmények, melyek éjszakai és átmeneti szállást biztosítanak a hajléktalanoknak.
- **Lakóotthonok**, melyek kis létszámú, családszerű közösségi együttélést biztosító csoportokban biztosítanak a rászorulóknak (pl. fogyatékkal élők) részére életkoruknak, egészségi állapotuknak megfelelő ellátást.

Az itt felsorolt szociális segítő tevékenységek jelentős részét **az állami, önkormányzati intézményrendszer mellett egyházak, alapítványok, civil és nonprofit szervezetek által fenntartott szolgálatok, gondozó intézmények is ellátják.**

A fent említett felsorolásból is láthatjuk, hogy a szociális ellátás nagyon sokrétű fogalom, így a területen is számos szakma képviselői tevékenykednek (például orvosok, gyógytornászok, pszichológusok, szakápolók, szociális gondozók stb.).

Az orvos, pszichológus, ápoló, szociális gondozó szakmákról az érdeklődők más forrásokból (pl. az ezekre a szakmákra vonatkozó pályainformációs mappákból) tájékozódhatnak. Ebben a leírásban a **szociális munkásokkal**, ezen belül is elsősorban **az egyes speciális szakterületeken dolgozó szakosított szociális munkásokkal (pl. mentálhigiénés, rehabilitációs, gerontológiai tanácsadók) foglalkozunk.**

Fő feladatok, tevékenységek

A szociális munkás **egyéneknek, családoknak és más közösségeknek nyújt**

segítséget személyes és szociális problémáik megoldásában. A szociális munkás tevékenységének célja mások életének jobbra fordítása, életminőségének javítása. Munkája során többek között a következő problémák kezelésével foglalkozik:

- *családi gondok* (például italozó férj, rosszul tanuló és magatartászavaros gyerek);
- *anyagi problémák* (például a munkanélküliség miatt csökken a családi jövedelem, segélyezés szükséges);
- *egészségügyi problémák* (például beteg gyerek, beteg idős szülő stb.);
- *mentálhigiénés problémák* (például szenvedélybetegségek, pszichiátriai problémák, agresszió, deviancia);
- *lakásproblémák* (például közüzemi tartozások, vagy a tartozások miatti kilakoltatás veszélye stb.);
- *hajléktalanság*;
- *börtönből kikerült egyének segítése* a társadalomba való visszailleszkedés céljából;
- *idős korral összefüggő problémák* (például betegség, magányosság stb.).

Sok ember, család életében a fent felsorolt problémák halmozottan jelentkeznek. A családokon belül pedig jobban érintik azokat, akik védtelenek és kiszolgáltatottak, például a gyermekeket.

„Amennyiben a felsorolt problémák közül a családot több mint egy probléma érinti, és emellett még szegény is, az nagy valószínűséggel borítja a család egyensúlyát. Ismerve a szegénység–iskolázatlanság–állásnélküliség ördögi

körét, ezt tetézve a jelenlegi iskolarendszer magas fokú szegregáltságával, és tovább fokozva egy vagy több nehezen nevelhető gyerekekkel és/vagy beteg felnőtt családtaggal, ne csodálkozzunk, ha a család „fejreáll”. Minél kevesebb szolgáltatás hozzáférhető a család számára, annál valószínűbb, hogy előbb vagy utóbb a gyermekvédelmi gondoskodás rendszerébe kerül a család egy vagy több gyereke. De magas a kriminalizálódás veszélye is, amennyiben a család és később a gyerek nem kap időben megfelelő segítséget.” – mondja egy szakember, Szilvási Léna.

A szociális munkás **segít abban, hogy a rászoruló ember környezetének támogatásával javítsa élethelyzetét és megoldja problémáját.** Szükség esetén a szociális intézményrendszer megfelelő intézményhez irányítja az ügyfelet, ahol anyagi támogatást, szálláslehetőséget, jogi tanácsadást, egészségügyi kezelést biztosítanak számára.

A szakosított szociális munka

A szociális munkás sokféle korosztállyal dolgozik együtt: **gyerekekkel, fiatalokkal, felnőttekkel, idősökkel egyaránt foglalkozik.** Tevékenységi területeit tovább elemezve megállapíthatjuk, hogy a szociális munkás nap mint nap találkozik olyan **szociális gondokkal, amelyek összefüggnek az egészségi állapottal.** Más ügyfeleknél a hirtelen **megváltozott életkörülményekből** eredő azonnali segítségnyújtásra van szükség. **Az egyes speciális élethelyzetekre (pl. szenvedélybetegség), életkorokra (pl. idősor) vagy gondozástípusokra (pl. rehabilitáció) szakosodott szociális munkásokat nevezük szakosított szociális munkásnak.**

Jellemző általános tevékenységek

A szociális ellátás bármely területén is dolgozzon a szakember, munkája során általában a következő fő tevékenységeket végzi.

Felderítés

A szociális munkás fontos feladata a felderítés a korai megelőzés érdekében. Ezt a munkáját az oktatási, gondozási intézményekkel, az egészségügyi szolgálatokkal, munkahelyekkel, egyházakkal, társadalmi szervezetekkel kialakított kapcsolatrendszere alapján végzi. E kapcsolatok segítségével tárja fel még idejekorán egyének, családok és közösségek problémáit, nehézségeit. Nagyon sok esetben a szociális munkásnak kell részletesen feltérképeznie a különböző problémákat: az egyéni és családi gondokat elemezve a korai megelőzés érdekében neki kell javaslatokat tennie. Tevékenysége során egyénileg, családban vagy csoportban megbeszéli az ügyfelekkel a probléma természetét és okát, valamint a szükséges támogatás típusát. Csak akkor tud eredményesen dolgozni, ha kialakult a jó kapcsolat, a kölcsönös bizalom az ügyfeleivel. Ráadásul gyakran tapasztalható, hogy a problémákkal küzdő emberek még saját maguk számára is nehezen vallják be gondjaikat, nem hogy egy „idegennel” beszéljenek erről.

Tanácsadás

Az ügyfél problémájának feltárása során a szakembernek személyre szólóan kell mérlegelnie a segítségnyújtás legcélszerűbb módját és feltételeit. A beavatkozás válságos helyzetekben lehet gyors segítség, vagy rövidebb-hosszabb együttműködést igénylő szaktanácsadás. A tanácsadás lehet egyéni vagy csoportos (pl. családi). Ennek során a szakember feltárja és tisztázza az ügyfél problémáját, közösen kidolgoznak egy cselekvési tervet, majd

támogatja őt a döntéshozatalban és a terv megvalósításában.

Komplex családgondozás

A szakember a segítséget igénylő családokkal folyamatos segítő kapcsolatot alakít ki a problémák feltárása és megoldása érdekében. A problémamegoldás módjai, tervei az együttműködés során alakulnak ki. A beteg, sérült gyermeket nevelő családoknak például igen nagy szükségük van a körültekintő segítségre. A szociális munkás közvetlen segítsége a gyermek mellett elviselhetőbbé teszi a családtagok terheit is. Egy másik nagyon nehéz élethelyzet az eddig külön élő, de magát már ellátni nem tudó családtaggal való összeköltözés. A betegséggel járó gondokat a mindennapok súrlódásai, feszültségei is nehezítik. A szociális munkás tapintatos odafigyeléssel, beszélgetéssel itt is tud segíteni.

„A komplex családgondozás során a cél érdekében a szociális munkás segíti a családi működés változását, valamint a család és közvetlen környezete közti kommunikáció javulását.” – mondja egy szakember. „Ennek csupán egyik területe, hogy a szociális munkás tájékoztatja a családot a bevonható források elérhetőségéről és képviseli a család érdekeit. A fő cél olyan stratégiák, tervek kialakítása, melyek megvalósításával a család maga tud a helyzetén változtatni, tehát nem csupán „halat adunk nekik”, hanem „megtanítjuk őket halászni.”

Szolgáltatások szervezése és működtetése

Az életminőség romlását, az anyagiak szűkösségét a szociális munkás nemcsak jó szóval, hasznos tanácsokkal próbálja megoldani, hanem konkrét segélygyűjtési és elosztási akciókban is részt vesz. Szükség esetén segíti ügyfeleit a konkrét kérelmek megírásában, a nyomtatványok kitöltésében.

Gyűjtési akciókat szervez, átmeneti szálláslehetőségeket tár fel és biztosít, gondoskodik a gyermekmegőrzésről és a betegellátásról. Különböző hátrányos helyzetű csoportok - hajléktalanok, menekültek, kisebbségek - érdekének képviselőjeként eljár és tevékenykedik a helyi önkormányzatoknál.

Gondozásra, támogatásra szorulóknak az ellátása

A beteg vagy rokkant ember fizikai-lelki teljesítőképességének megváltozásával általában romlanak az anyagi körülményei is, sokszor oly mértékben, hogy az élete is veszélyeztetetté válik. A családot nélkülöző, magányos emberek elesettsége még súlyosabb, ezért számukra a szakember például csoportos foglalkozások formájában szabadidős programokat szervez, gondoskodik ellátásukról.

Közreműködés a szenvedélybetegek ellátásában és környezetük támogatásában

A kábítószerrel, alkohollal élő ember munkamorálja romlik, előbb-utóbb elveszíti állását, megélhetését, nagy valószínűséggel fellépnek különböző megbetegedések, gyakrabban van kitéve különböző fertőzéseknek. Ugyanakkor elveszítheti lakását, családját, hajléktalanná válik. Ebben az esetben a szociális munkásnak halmozott problémákkal kell szembenéznie, azokat segítő módon kezelnie, szorosán együttműködve a szenvedélybeteg családjával, környezetével.

„De mi van abban az esetben, ha a hozzátartozó arra az álláspontra helyezkedik, hogy „nem én vagyok a szenvedélybeteg, hanem ő!”, vagy a kliens zárkózik el hozzátartozójának bevonásától azzal az indokkal, hogy nem akarja ezzel is terhelni?” – kérdezi egy szakember, Berényi András. „Ilyen és hasonló esetekben egy őszinte és csak a lényegre szorító beszélgetéssel

világossá kell tenni a hozzátartozók számára, hogy mi a szerepe a segítőnek a segítség folyamatában. Hangsúlyozni kell, hogy a segítség sikere a hozzátartozók részvételétől függ, mivel az egyének segítése csak családi összefüggésben érhető meg.”

Ismeretterjesztés, érdekérvényesítés

Az egészséges életmód, a pedagógiai és pszichológiai kultúra, az állampolgári, gazdasági, jogi ismeretek mind olyan témák, amelyek nem nélkülözik az ismeretterjesztést, hogy az emberek felismerjék saját érdekeiket és meg tudják védeni azokat. A szociális munkás részt vesz ebben a felvilágosító munkában, például a szenvedélybetegségekkel, különösen a drogfogyasztással kapcsolatban iskolai felvilágosításokat tart.

Esetmegbeszélések

A szociális munkás ügyfelei problémáiról és a megoldási lehetőségekről szakmai megbeszélést folytat a többi munkatárssal, például pedagógusokkal, pszichológusokkal, egészségügyi szakemberekkel, hogy együtt dolgozzanak ki optimális megoldást.

A szakosított szociális tevékenység feladatai és a munkavégzés helye

A fent felsorolt tevékenységcsoportok mellett most a szakosított szociális tevékenység néhány tipikus területén (idősgondozás, mentálhigiéné, rehabilitáció) dolgozó **szakosított szociális munkások néhány speciális feladatát, illetve munkavégzésük helyét ismertetjük.**

Mentálhigiéné gondozás

„A mentálhigiéné...összetett, nehezen meghatározható fogalom, amely

egyszerre vonatkozik célokra, módszerekre, megközelítésmódra, szemléletre és konkrét tevékenységi területekre. Magában foglalhat mindent, ami a lelki egészséget javítja.” (Forrás: Buda Béla: A lélek egészsége – a mentálhigiéné alapkérdései)

A mentálhigiéné szakemberek:

- pszichológiai elsősegélynyújtó helyeken,
- telefonszolgálatoknál,
- mentálhigiéné ambulanciákon,
- pszichiátriai ellátásban,
- családsegítő központokban és szolgálatokban,
- az egészségnevelésben és az egészségvédelemben,
- a szociális ellátóhálózatban dolgoznak.

Feladatuk kettős:

- a rászoruló, illetve segítséget kérő emberek számára **azonnali segítséget nyújtani** a lelki megnyugvásban, így elkerülni egy veszélyhelyzet vagy tragédia kialakulását;
- különböző egyéni és csoportos terápiák, foglalkozások alkalmazásával (csoportterápia, tevékenységterápia, drámapedagógia, művészetterápia, egyéni élethelyzet-kezelési stratégia kidolgozása stb.) **segíteni a lelki egészség kialakulását és tartós fennmaradását.**

Idősgondozás, gerontológiai tanácsadás

„Nagyon fontos annak belátása, hogy az idősekkel folytatott szociális munka alanya nem az „öreg”, hanem a megöregedett ember. Az a megöregedett ember, aki képes alkalmazkodni a sokasodó időskori veszteségekhez, aki

rendelkezik továbbadható tudásokkal, újra előhívható, felújítható készségekkel, képességekkel, kapcsolatokkal. Mindenkinek, aki segítőként velük dolgozik, észre kell vennie a tétova mozdulatok, rebbenő tekintetek mögött a korábbi teljes életutat.”- mondja egy szakember, Urbanekné László Judit. (Forrás: Kötet az öregekről)

Az időskorúak gondozására specializálódott szociális munkások:

- a szociális alapellátásban (falugondnoki szolgálatokban, időskorúak nappali ellátó és foglalkoztatási intézményeiben, házigondozó-szolgálatoknál, családsegítő szolgálatoknál),
- a szakosított szociális ellátó intézményeknél (idősotthonok, rehabilitációs intézmények) dolgoznak.

Feladatuk **az idős emberek speciális élethelyzeteihez** (magány, csökkent önellátási képesség, betegségek) **kapcsolódó szociális problémákra megoldást találni**, valamint segíteni az idős korosztályt életminőségük megfelelő szinten tartásában és a békés, boldog öregkor megvalósításában.

Sok önkormányzat saját gerontológiai tanácsadó irodát is üzemeltet. Az ott dolgozó szakemberek feladata:

- **Információs szolgáltatás és segítségnyújtás az időskorú embereket érintő:**
 - pénzbeli ellátásokkal, természetbeni juttatásokkal,
 - az otthonápolással,
 - a szakellátásokkal,
 - a nappali ellátással,
 - a házi segítségnyújtással,
 - a szociális otthoni elhelyezéssel,

- a nyugdíjjal,
 - a szabadidős és klubtevékenységekkel kapcsolatban.
- **Egyéb szolgáltatások:**
 - segítőbeszélgetés idősek és hozzátartozóik számára,
 - mediáció (vitás helyzetek kezelése, véleményközelítés),
 - érdekképviselés.

Fogyatékkal élők szociális ellátása

„A törvény, amely kimondja, hogy a fogyatékossgal élő embernek joga van az akadálymentes és biztonságos környezethez, még nem jelenti az akadályok tényleges megszűnését, az Alkotmány és a diszkrimináció tilalmát kimondó törvények pedig nem járnak az előítéletek, a gondolatokat béklyóba verő, káros sztereotípiák felszámolásával. Ahhoz, hogy a fogyatékossgal élő ember valóban egyenlő esélyekkel élhesse az életét, a legszélesebb értelemben vett módon, morálisan és fizikailag is akadálymentes világnak kell őt körülvennie. Fontos, hogy a speciális igényeinek megfelelő, okos segítséget empátikus és toleráns módon, emberi méltósága tiszteletben tartásával kapja meg a többségi társadalom tagjaitól. Ez a szolidaritás az alapja annak, hogy minden ép ember azzal a tudással és biztonsággal élhesse az életét, hogy ha neki lenne szüksége társadalmi segítségre, ő is megkapná.” – mondja egy szakember, Kálmán Zsófia. (Forrás: a Taigetosztól az esélyegyenlőségig)

A fogyatékkal élők gondozására specializálódott szociális munkások:

- a szociális alapellátásban (például családsegítő szolgálatoknál, nappali ellátó intézményekben),
- a szakosított szociális ellátó intézményeknél (lakóotthonok, rehabilitációs intézmények, ápoló otthonok) dolgoznak.

Feladatuk a fogyatékkal élő emberek speciális élethelyzeteihez kapcsolódó szociális problémákra megoldást találni, valamint elsősorban a rehabilitációs tevékenységben alkalmazott szocioterápiás eljárásokkal segíteni életminőségük megfelelő szinten tartásában, és az önálló életvitel vagy a családi közegbe történő visszatérés kialakításában. Ezt a munkát a szociális munkás a területen dolgozó más szakemberekkel (orvosokkal, pszichológusokkal, terapeutákkal) közösen végzi.

A munkavégzés során használt anyagok, eszközök

„A szociális segítő elsősorban a szívével, a lelkével és az eszével dolgozik, minden más eszköz csak segíti vagy bonyolítja munkáját” – mondja egy húsz éve idősgondozásban tevékenykedő hölgy.

Elismerve, hogy valóban az idézetben említettek a szociális munkások legfőbb „eszközei”, érdemes megemlíteni, hogy munkavégzése során a *szociális munkás* különböző „segédeszközöket” is alkalmaz, például:

- számítógép és telekommunikációs eszközök,
- nyomtatványok,
- írószerek,
- kérdőívek,
- számítógép,
- címlisták, adatbázisok,
- szakkönyvek,
- jogtár.

Attól függően, hogy milyen területen tevékenykedik, a szakember különböző eszközökkel, anyagokkal dolgozik. Ezek igen széles palettán helyezkedhetnek el.

Nappali foglalkoztatókban, rehabilitációs intézményekben vagy lakóotthonokban például bármiféle anyag lehet a foglalkozás tárgya. A foglalkozásokon, foglalkoztatásokon a szakember a legkülönbözőbb anyagokat használhatja, illetve megtaníthatja azok használatát: textilt, fémet, agyagot, viaszt, papírt, fát, vesszőt, festékeket, üveget, műanyagot. Ezeken a foglalkozásokon az eszközök általában egyszerű kézi eszközök, szerszámok, például: ecset, véső, kalapács, fogó, kerti szerszámok.

Más területeken dolgozó szakemberek más eszközöket (pl. audiovizuális és technikai eszközök) alkalmaznak. Fontos eszközök lehetnek a **játékok, vagy akár az egyszerű háztartási eszközök, használati tárgyak** is, de a megfelelően képzett szociális segítőnek a **számítástechnika** világát és annak **eszközeit** is ismerni, alkalmazni kell. Mivel munkája során fogyatékkal élő vagy beteg emberekkel is foglalkozhat, ismernie kell a különböző **gyógyászati segédeszközöket, életminőséget javító eszközöket is.**

*„A leglényegesebb szempont azonban az, hogy a szociális segítő **emberekkel dolgozik.** Érző és sokszor az egészséges, problémamentes életet élő társaiknál érzékenyebb emberekkel, akikkel meg kell találni a közös hangot, együttműködésre kell őket bírni, meg kell hallgatni őket, merni kell megérinteni, megölelni őket.”* – folytatja az idősgondozásban dolgozó hölgy.

„A zenekar hetente háromszor próbál. A próbákhoz elsősorban is buszjegyekre van szükség, az ugyanis nem megengedhető, hogy a zenészek potyázzanak a BKV járatain. Szükség van továbbá néhány feltöltőkártyás használt mobiltelefonra, hogy a zenekar tagjai bármikor elérhetőek legyenek. Kell néhány doboz cigi is, hiszen majd' mindenki dohányzik, a próbákon fontos az oldott hangulat, a cigarettaszünet viszont füstölnivaló nélkül mit sem

ér. Kell még néhány hangszer, úgy mint basszusgitár, dob, szájharmonika, oboa és trombita, valamint orgona és zongora. Ám addig is, a próbákon ott van minden zenész, azok is, akiknek még nincs meg a hangszerük, hogy a kezdetektől részesei legyenek a közös élménynek. Valahogy így kezdődött. Kocsis Mihály szociális munkás és immár zenekari menedzser sajátos kísérletre vállalkozott, amikor azzal az elképzeléssel rukkolt elő: mi lenne, ha a hajléktalanok között élő egykor képzett zenészekből zenekart szervezne. De nem valamiféle önképzőköri együttest, amelyik a saját kedvtelésére zenélgat egy kicsit szombat délutánonként, hanem igazi, profi zenekart, amely turnéra indul, művelődési házakban lép fel, fesztiválokra zenél, lemezeket ad ki, videoklipeket készít. Persze tudta, nem a zenekari tagok felkutatása lesz nehéz, lecsúszott zenészeket, elsikkadt tehetségeket rövid keresgélés után találhatnak majd az utcai gondozószolgálat munkatársai. Annál nagyobb kihívást jelent majd a csapatépítés, az utcán, szállókon vegetáló megkeseredett emberekből közösséget, professzionális produkcióra képes együttest gyúrni.”

(Forrás: Népszabadság)

A munkavégzés helye

A szakosított szociális munkás a fentebb már ismertetett **szociális alapellátási és szakosított ellátási intézmények egyikében végzi munkáját**. Általában **szobában, teremben, foglalkoztatóban, irodában** dolgozhat. Ezek nagyjából zárt térben vannak, belső munkahelyet jelentenek. Ugyanakkor például a hajléktalan-ellátás jelentős mennyiségű **szabadban végzett munkát kíván**, a falugondnoki munka és a házigondozás, családsegítés során pedig sokat kell utazni, gyalogolni, tehát a szociális munka a szó szoros és átvitt értelmében is „terepmunka”.

Kapcsolatok

A *szociális munkás* önállóan tevékenykedik, vagy egy másik/több segítő szakemberrel (orvos, pszichológus, pedagógus, gyógypedagógus, terapeuta, gyámhatósági alkalmazott, pap/lelkész, ápoló/gonozó stb.) dolgozik együtt. Együtt kell működnie a többi szociális ellátásban tevékenykedő szakemberrel, például:

- kollégákkal,
- különböző intézmények vezetőivel,
- adminisztratív dolgozókkal,
- önkormányzati tisztségviselőkkel,
- segítő szervezetek munkatársaival,
- önkéntesekkel,
- a kliens hozzátartozóival, családtagjaival.

A jó együttműködés, a kapcsolatok különösen fontosak ebben a szakmában, hisz csak együtt, egymás munkáját támogatva lehet eredményes tevékenységet folytatni, aminek középpontjában mindig az egyén mint ember, és környezete, nem pedig a hozzá kapcsolódó „akta” áll.

Követelmények

A következő kérdésekre kaphat választ:

- ◆ Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?
- ◆ Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma gyakorlása?
- ◆ Milyen egészségügyi követelményeket támaszt ez a szakma?
- ◆ Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező ebben a szakmában?
- ◆ Milyen tantárgyakban kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?
- ◆ Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

Fizikai igénybevétel, megterhelés

A *szociális munkások* tevékenysége **a fizikai megterhelés szempontjából könnyű munkának minősül**. Persze elkerülhetetlen, hogy például a hajléktalan-ellátás, vagy az idős, beteg emberek ellátása során ne kelljen egyszer-egyszer támogatni, megemelni egy magatehetetlen embert, ezeket a fizikai feladatokat nem csupán a gondozók, ápolók, hanem a *szociális munkások* is elvégzik. Az ügyfelekre való folyamatos odafigyelés, a velük való törődés ugyanakkor - bármennyire is elhivatottságon alapul - időnként **erős pszichés megterheléssel jár**.

Környezeti ártalmak, hátrányok

A *szociális munkás* munkája során sok emberrel közeli testi kontaktusba kerül (érintés), így **csepp- és szérumfertőzésnek** van kitéve. A munka fizikai károsító tényezői mellett **a pszichés terhelés hangsúlyosabban megjelenhet**. **Az állandó, fokozott figyelem, az emberekkel való kapcsolat kiégyesveszélyt jelenthet ebben a szakmában**.

Egészségügyi követelmények

A szociális munka döntően kommunikációs, illetve tanácsadási tevékenységeket jelent, amelyek **ép hallási funkciót és megfelelő beszédkésztséget feltételeznek**.

A foglalkozás gyakorlását kizáró egészségi tényezők

- együttműködést kívánó munkát nem végezhet
- érzelmi megterheléssel járó munkát nem végezhet

A foglalkozás gyakorlását korlátozó egészségi tényezők

- ép hallást igénylő munka végzésére nem alkalmas
- jó beszélőképességet igénylő munka végzésére nem alkalmas
- fokozott figyelmet igénylő munkát nem végezhet

A szakma sikeres gyakorlása szempontjából fontos képességek (kompetenciák)

A **jó kapcsolatteremtő képesség** igen nagy előny ebben a szakmában, hiszen az eredményes munkavégzéshez, a problémák megoldásához a szociális segítőknek nagyon sokféle emberrel kell beszélgetnie. A meggyőző munkához a **jó kommunikációs készség** mellett elengedhetetlen a **jó érvelési készség**, valamint a **következetes gondolkodás** és a **határozott magatartás**.

Ahhoz, hogy a szociális munkás elnyerje ügyfelei bizalmát, nagyon fontos a **humánus bánásmód**, valamint az **empátia**. Meghatározó az **előítéletmentesség**, hiszen a szociális munkásnak minden ügyféllel ugyanúgy kell bánnia.

Nagyon fontos, hogy a segítő a **jogszabályi keretek ismerete** mellett rendelkezzen olyan **kapcsolatrendszerrel**, amely révén segíteni tud a halmozottan hátrányos helyzetű embereken.

Az válassza ezt a szakmát, aki szeret és képes problémákkal küzdő embereknek **tevékenyen segíteni**, aki szereti a **változatos munkát**, az **önállóságot**, tud és akar fogyatékkal élő, beteg, elesett embereknek segítséget, támogatást, biztatást nyújtani. Köztudott az is, hogy az emberek nagy része nagyon nehezen vagy egyáltalán nem képes a problémáiról beszélni. Ezért nagyon fontos az is, hogy ezt a pályát csak azok válasszák, akikben nagyfokú **türelem** rejlik.

„A szakma szépsége abban rejlik, hogy látványosan javítani tudjuk igen súlyos állapotban lévő, nem egyszer végletekig elkeseredett emberek közérzetét, mindennapjait, életminőségét. Tevékenységünkkel elviselhetőbbé, komfortosabbá, vagy akár boldoggá, megelégedetté tehetjük életüket.” – mondja egy szakember.

A szociális munka sikeres gyakorlásához a megfelelő, képzés során elsajátítható szakmai ismeretek (pl. klienscsoportok fizikai, értelmi, érzelmi jellemzőinek ismerete, rehabilitációs eszközök ismerete, stressz- vagy krízis-kezelési technikák stb.) mellett a következő legfontosabb képességek (kompetenciák) szükségesek.

Személyes kompetenciák:

- türelmesség
- megbízhatóság
- másság elfogadása

- érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság
- szervezőképesség
- stressztűrő-képesség
- elhivatottság, elkötelezettség
- találékonyság
- rugalmasság

Társas kompetenciák:

- segítőkészség
- motiválókészség
- hatékony kérdezés készsége
- közérthetőség
- konfliktuskezelő készség
- empátikus készség
- irányítási készség

Módszerkompetenciák:

- tervezési készség
- gyakorlatias feladatértelmezési készség
- eredményorientáltság
- kreativitás, ötletgazdagság
- helyzetfelismerés
- korrekciós készség
- figyelemmegosztás
- kontroll (ellenőrző képesség)

Fontos tantárgyak

A szakma sikeres gyakorlásához a következő tantárgyakból kell jó eredményt

elérni:

- anyanyelv,
- társadalomismeret,
- egészségügyi tantárgyak, elsősegélynyújtás,
- pszichológia,
- pedagógia,
- állampolgári és államigazgatási ismeretek.

Érdeklődési kör

A szakemberek szerint a szakmához az alábbi **négy érdeklődési irány** a legfontosabb:

- emberekkel foglalkozni,
- másokról gondoskodni, másokon segíteni,
- önállóan munkát végezni, felelősséget vállalni,
- tanácsokat adni.

Szakképzés

A következő kérdésekre kaphat választ:

- ◆ Mit kell tanulni a szakképzés során?
- ◆ Hol történik a szakképzés?
- ◆ Milyen iskolai előképzettségre van szükség?
- ◆ Mennyi ideig tart a szakképzés?
- ◆ Milyen költségekkel jár a képzés, és kapható-e támogatás?
- ◆ Mekkora a képzésbe felvehető létszám?

Előképzettségi feltételek, szakképzés helye, szakképzés ideje, költségek

Ahhoz, hogy valaki *szociális munkás* képzésre mehessen, **érettségi vizsgával** kell rendelkeznie. A felsőoktatási rendszer átalakulása (Bologna-folyamat) több ízben is változást hozott a szociális segítők képzésében. A most hatályos törvény (2005. évi CXXXIX. törvény a felsőoktatásról) szerint a képzettséget a diákok megszerezhetik **alapfokozaton (Bsc)**, amit aztán kiegészíthetnek egy **mesterfokozattal (Msc)**.

Tehát, akik a *szociális munka* szakot választják, azoknak:

- egy **sikerés érettségi után szociális munka egyetemi alapszakon** (7 félév) kell végzettséget szerezniük (kreditek megszerzésével, bemeneteli követelményeknek való megfeleléssel),
- majd, ha szeretnék ezen a szakterületen magasabb szintű oktatásban részesülni és magasabb szintű végzettséget szerezni, **sikerés felvételit** kell tenni **a szociális munka mesterképzésre** (további 4 félév).

A **szociális munka** szakokon, **mind BA-s, mind MA-s fokozaton, államilag finanszírozott és költségtérítéses** formában is indulnak képzések.

Szociális munka alapszak

A társadalomtudományi képzési terület egyik leggyakorlatiasabb alapképzési szakja a szociális munkás szak. Az itt végzett szakemberek hivatásának alapja a segítő tevékenység.

A képzés során a jelöltek:

- Megismerkednek a szociális munkához szükséges társadalomismereti, társadalom- és szociálpolitikai, pszichológiai, jogi igazgatási, egészségügyi és pedagógiai ismeretekkel.
- Elsajátítják az informatikai eszközök használatát, hiszen a tanulási folyamat részét képező szövegelemzések, vizuális jelek, táblázatok, adatsorok, diagramok megértése e nélkül elképzelhetetlen.
- Megismerik a munkájukhoz szükséges információk elérhetőségének útját, a hasznosítható információforrásokat.

A képzés során a hallgatók megismerik:

- a szociális ellátással kapcsolatos jogszabályokat;
- a szociális ellátás intézményes és egyéb feltételrendszerét;
- az emberi életciklusok, életszakaszok fejlődési sajátosságáiból fakadó pszichikai jellegzetességeket, zavarokat;
- a különböző szociális rétegekkel kapcsolatos társadalmi ismereteket;
- az emberi kapcsolatok szociálpszichológiai, társadalomlélektani vonatkozásait;
- a szociális segítségnyújtás módszertanát;
- a személyiség megismerésének pszichológiáját;
- az egészséges életmód alapelveit;
- a pedagógiai, etikai alapelveket.

A képzés része a **szakmai gyakorlat**, amely sokkal hangsúlyosabb eleme az oktatásnak, mint a legtöbb alapszak esetén: ennek oka a szociális munka

gyakorlatias jellege. A képzés elemei a kiscsoportos tantermi gyakorlatok, a terepgyakorlatok, a terepgyakorlatok feldolgozásával foglalkozó szemináriumok, és végül a legfontosabb: egy intenzív szakmai gyakorlat, amely fél éven keresztül hetente minimum nyolc órás „terepmunka”.

A képzés során oktatott legfontosabb szakmai tárgyak:

- szociálpolitika
- közgazdaságtan
- a szociális munka elmélete, gyakorlata
- jogi ismeretek
- a különböző társadalmi rétegek szociológiája
- pszichológiai elméletek, módszerek
- pedagógiai ismeretek
- kommunikációs alapismeretek

Szociális munka mesterképzési szak

Az okleveles szociális munkások hivatása az emberi jogokon és a társadalmi igazságosság elvein alapuló, a társadalmi integrációt és a demokratikus viszonyok erősítését szolgáló szociális munka végzése.

Működési területük a társadalom számos területére kiterjedhet, feladataik közé tartozik egyebek mellett az intézményi működést segítő szervezeti és adminisztrációs feladatok ellátása, a szociális szolgáltatások működésének folyamatos monitorozása és értékelése, a beavatkozási folyamatok tervezése, menedzselése.

A mesterképzés két szakirányon kínál specializált ismereteket:

- Az **általános szociális munka szakirány** a szociális munka olyan területeibe vezeti be a hallgatókat, mint például a szegénység és kirekesztés, a szenvedélybetegség, a munka és a foglalkoztatás.
- A **klinikai szociális munka szakirányon** nyújtott differenciált szakmai ismeretek egyebek mellett a megelőzés, kríziskezelés, rehabilitáció, mentálhigiéné, közösségi ellátási formák, az ön- és kölcsönös segítség területeire terjednek ki.

Szakirányú továbbképzések

Akik **komolyabban is szeretnék a szakmával foglalkozni**, illetve nagyobb esélyt adni a szakmai előrelépésnek, és rendelkeznek már **valamilyen kapcsolódó (pl. egészségügyi, pedagógiai, szociális munka) felsőfokú végzettséggel**, azoknak érdemes **felsőfokú szakmai továbbképzésen végzettséget** szerezniük.

Az egyetemek, főiskolák által szervezett felsőfokú szakmai továbbképzés keretében a szakirányú diplomával rendelkezők végzettséget szerezhetnek például a következő tanfolyamokon:

- mentálhigiénés segítő,
- mentálhigiénés és szervezetfejlesztő,
- foglalkozási rehabilitációs szaktanácsadás,
- komplex rehabilitációs mentor,
- alkalmazott szociális gerontológia,
- szociálgerontológia.

A fent felsorolt felsőfokú továbbképzések időigénye, tematikája a választott

képzés és az indító intézmény függvényében is nagyon változó lehet, ezért ezeket itt részletesen nem ismertetjük.

Az alapképzéssel, mesterképzéssel és a szakirányú továbbképzésekkel kapcsolatos részletes információk megismerhetők a www.felvi.hu weboldal „Szakkereső” és „Szakleírások” menüpontja alatt, illetve ugyanitt a szakirányú továbbképzések között.

Kereseti lehetőségek, elhelyezkedési kilátások

A következő kérdésekre kaphat választ:

- ◆ Hogyan alakult az átlagkereset a szakmában?
- ◆ Hányan szereztek szakképesítést az elmúlt időszakban?
- ◆ Hányan dolgoznak ebben a szakmában?
- ◆ Mekkora a munkaerő iránti kereslet ebben a szakmában?
- ◆ Hogyan alakult a munkanélküliek száma?
- ◆ Milyen más foglalkozási területre válthat át az ember viszonylag könnyen?

Munkaerő iránti kereslet, munkanélküliség

A szociális munkások és a szakosított szociális munkások az egészségügyi és szociális jellegű foglalkozások közé, azon belül a szociális munkás foglalkozási szakmacsoportba tartoznak. 2009-ben a szakmacsoport létszáma 5-6 ezer fő körül mozgott. A szociális munkásokat jellemzően a 9 főnél többet foglalkoztató szervezetekben találjuk meg. Ezek elsősorban állami (főképp önkormányzati) munkahelyeket, közalkalmazotti státust jelentenek, bár jelen vannak alapítványi, nonprofit és egyházi alkalmazásban dolgozó szociális dolgozók is.

A szakma iránti igényre **hatással van az egészségügyi, szociális ágazat piaci helyzete**. Ha nagyon le akarnánk egyszerűsíteni a kérdést, a szociális munkások iránti kereslet mindig nagy lesz, amíg szegénység és elesett emberek vannak egy országban. És valóban: nem állunk távol az igazságtól, ha azt mondjuk, ha valamikor, most különösen nagy szükség van a támogató-segítő szakemberekre a szociális szférában. Épp ezért a szociális munkásoknak is meglehetősen jók a kilátásaik, már ami az elhelyezkedési lehetőségeiket illeti, ugyanis sokféle szervezet alkalmazhatja őket. A legnagyobb felszívó hatással az önkormányzati működtetésű szervezetek rendelkeznek, de egyre kiterjedtebb az alapítványi, nonprofit és egyházi szociális gondozás is. A legnagyobb mértékben tehát az aktuális kormányzat szociális hozzáállása, elképzelései határozzák meg a szakma iránti keresletet, hiszen az állam a legnagyobb foglalkoztató a területen.

Várhatóan a szakmában elhelyezkedni kívánók lehetőségei a jövőben enyhe mértékben növekedni fognak. A szakmában dolgozók száma 2015-re várhatóan a maihoz képest 6%-kal lesz magasabb.

Mindezek mellett az **egyéni adottságoktól, személyes képességektől, ambícióktól, illetve végzettségtől** is függnék a szakmában dolgozók elhelyezkedési esélyei.

A szakma korelosztására jellemző, hogy viszonylag sok a fiatal és pályakezdő munkavállaló, a jelenleg a szakmában dolgozók között sok a **35 év alatti munkavállaló**. A stresszel járó munkavégzés, a leterheltség és a viszonylag alacsony bérezés miatt nagy a pályaelhagyók száma.

A foglalkozást kereső munkanélküliek számát és a bejelentett álláshelyek számát az alábbi táblázatokban foglaltuk össze:

A foglalkozást kereső munkanélküliek száma országosan (fő/év)		
Év	Pályakezdő munkanélküliek és álláskereső	Összes munkanélküli és álláskereső
2007	0	10
2008	4	18
2009	0	5

Bejelentett álláshelyek száma országosan (db/év)	
Év	Bejelentett álláshelyek száma
2007	16
2008	10
2009	19

A táblázatból jól kivehető, hogy a fentiekben leírtak ellenére az elmúlt években a szakmában elhelyezkedni kívánók számában és a keresleti oldalon is stagnálás tapasztalható (nincs sok munkanélküli, de nincs sok üres álláshely

sem). Ez azt is jelezheti, hogy aki el akar helyezkedni ebben a szakmában, az megtalálja a számára megfelelő pozíciót.

Átlagkereset

A foglalkozásra jellemző átlagkeresettel kapcsolatos információk megtalálhatók az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján: <http://foglalkozasok.afsz.hu>.

A *szociális munkások* **átlagkereseti adatait** az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

Országos átlagkereseti adatok (bruttó Ft/hónap)		
Év	Személyi alpbér	Teljes kereset
2007	144 971	173 241
2008	138 096	162 358
2009	153 904	191 943

Az elmúlt években a *szociális munkások* **átlagbérében** **kismértékű növekedés** figyelhető meg, mára jóval **meg is haladja az érettségivel rendelkezők nemzetgazdasági átlagát**, de a főiskolán végzettenekét még nem éri el ez az összeg, tehát a szükséges tanulmányi időhöz és szakmai kihívásokhoz mérten nem jól fizetett ez a szakma.

Szakmaváltás, átképzési lehetőségek, karrier

Mint a legtöbb szakmára, erre is igaz, hogy **minél magasabb végzettséggel, illetve szakmai gyakorlattal rendelkezik** valaki, **annál jobb az esélyei** a magasabb beosztású vagy a nagyobb szakmai kihívást jelentő munkakörök betöltésére is. Eltérő lehet a szakmai előmenetel ritmusa annak függvényében is, hogy az adott szociális munkás pontosan milyen szociális intézményben dolgozik.

A szociális munkások számára a szakmai előmenetel és az ezzel összefüggő anyagi megbecsültség természetesen elsősorban a fenntartó intézmény anyagi lehetőségeitől függ. Ebből a szempontból különbségeket jelenthet, hogy az intézmény finanszírozását ki látja el, így eltérések lehetnek az önkormányzati, illetve az alapítványi, egyházi, nonprofit szektor között ezen a téren. A legáltalánosabb pályáiv a kezdő szociális munkástól az intézményvezetői státusig terjed, de előfordul, hogy a már gyakorlattal rendelkező szociális munkás szakmai szervezetek vagy önkormányzatok szociális osztályainak vezető beosztású tagjaként tevékenykedik több éves szakmai előmenetel után. Igen jellemző azonban, hogy szociális munkásként hosszú évekig "terepen" dolgoznak.

További elhelyezkedésre, munkaerő-piaci tendenciákra vonatkozó adatok érhetők el a www.afsz.hu weboldal Statisztika menüpontja alatt.

Egyéb információs források

- **Nyomtatott információk**
- **Elektronikusan elérhető források**

Szakkönyvek

Bagyinszki Zoltánné - Kovács Ibolya - Péntek Beáta: **Idősek szociális ellátása**

Domszky András (szerkesztő): **Gyermekvédelmi szakellátás**

Dr. Hatos Gy. - Kisgyörgyné Cziráki A. - Dr. Stollár J.: **Fogyatékosok szociális ellátása**

Gyuris Tamás - Horváth Olga - Oross Jolán: **Hajléktalan-ellátás**

Horváth Izidorné - Dr. Lazány Györgyné - Vass Péter: **Szociális alapismeretek**

Papp Győző - Dr. Lovász Zsuzsanna: **Családvédelem, családgondozás**

Elektronikusan elérhető források

<http://www.fszek.hu/szociologia/szszda/index.html> - a szociális szakma digitális archívuma

www.mamesz.hu – a Magyar Mentálhigiénés Szövetség honlapja

www.reintegracio.hu – a Magyar Vöröskereszt Reintegrációs Központjának honlapja

www.adhat.hu – a Gyógyfoglalkoztatók Országos Egyesületének honlapja

www.afsz.hu – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapja

www.nive.hu – a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet honlapja

www.epalya.hu – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat pályainformációs honlapja

www.eletpalya.afsz.hu – Nemzeti Pályaorientációs Portál